

Bilagorna till version 2 av ...

Lärohandledning
Åk 6

Karin Fällman-Bajagić
Christina Hansson
Susan Nieland

Sanoma Utbildning

SANOMA UTBILDNING

Postadress: Box 38013, 100 64 Stockholm
Besöksadress: Rosenlundsgatan 54, Stockholm
www.sanomautbildning.se
info@sanomautbildning.se

Order/Läromedelsinformation

Telefon: 08-587 642 10

Projektleddning och redaktör: Karin Lönnqvist/Långnäs Bokprojekt
Grafisk form: Anette Hedberg/AH Form
Illustrationer: Anette Hedberg/AH Form

Bilagorna ingår i nedanstående titel och får enbart användas tillsammans med den för undervisning i egen klass.

ZickZack 6 Skrivrummet Lärarhandledning, version 2

ISBN: 978-91-523-5846-7

© 2021 Karin Fällman-Bajagić, Christina Hansson, Susan Nieland och Sanoma Utbildning AB, Stockholm

Kopieringsförbud! Detta verk är skyddat av lagen om upphovsrätt. Kopiering, utöver lärares rätt att kopiera för undervisningsbruk enligt Bonus Copyright Access avtal, är förbjuden. Sådant avtal tecknas mellan upphovsrättsorganisationer och huvudman för utbildningsanordnare, t.ex. kommuner/universitet. För information om avtalet hänvisas till utbildningsanordnarens huvudman eller Bonus Copyright Access. Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse i upp till två år samt bli skyldig att erlägga ersättning till upphovsman/rättsinnehavare.

Undantag från kopieringsförbudet: Sidor märkta "Kopiering tillåten".

Innehåll

Inledningens bilagor

• Affischer på texttyperna	A–F	4
• Träna muntlighet	G	16
• Träna källkritik	H–K	17
• Utveckla meningar	L	22
• Sambandsord	M	25
• Matriser	N–Q	26

Texttypernas bilagor

• Återberättande texter	1–8	30
• Beskrivande texter	1–6	42
• Förklarande texter	1–11	51
• Argumenterande texter	1–10	68
• Berättande texter	1–4	83
• Instruerande texter	1–6	89

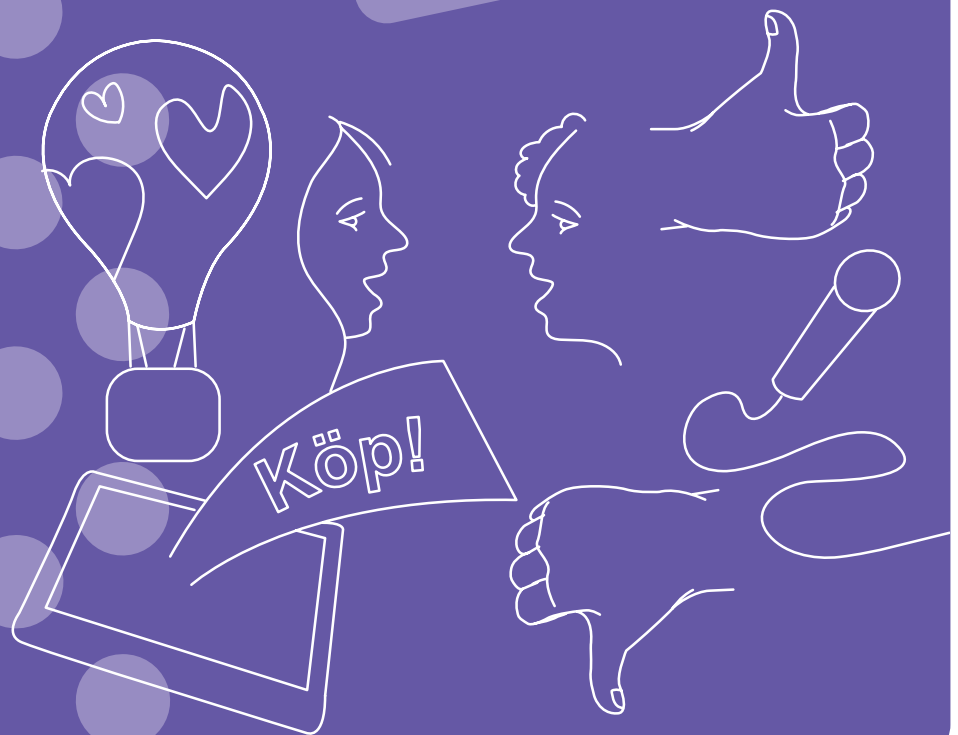
ARGUMENTERANDE TEXTER

insändare

annonser

recensioner

klagobrev

A(1)

ARGUMENTERANDE TEXTER

Syfte

Att påverka, argumentera för en åsikt, övertyga

Struktur

Rubrik

Inledning som presenterar en åsikt och ger en bakgrund

Argument uppdelade i stycken

Avslutning som sammanfattar eller upprepar åsikten

Språkliga drag

Presens och imperativ

Sambandsord för att strukturera argument

Retoriska knep för att påverka, locka eller övertyga
(känsloladdat språk, retoriska frågor, överdrifter,
rim, allitteration ...)

Skrivtips

Påverka läsaren med hjälp av språket.

A(2)

BERÄTTANDE TEXTER

skönlitteratur
till exempel ...

fabler

sagor

romaner

noveller

B(1)

BERÄTTANDE TEXTER

Syfte

Att förmedla upplevelser och ibland kunskap

Struktur

Rubrik

Inledning som fångar läsaren

En serie händelser, en konflikt eller ett problem

Upplösning samt avslutning

Språkliga drag

Preteritum (oftast)

Sambandsord för att visa tid och ordning, skapa spänning
och väcka känslor

Första eller tredje person

Dialoger

Skrivtips

Använd ett språk som gör intryck på läsaren (verb som
beskriver handlingar, tankar och känslor, adjektiv
och adverb, liknelser och metaforer)

B(2)

BESKRIVANDE TEXTER

faktatexter som
beskriver ...

länder

djur

religioner

klimat

upptäckter

C(1)

BESKRIVANDE TEXTER

Syfte

Att presentera fakta och information

Struktur

Rubrik

Klassifikation som talar om vad som ska beskrivas

Information indelad i stycken utifrån innehåll,
ofta med underrubriker

Bilder, tabeller och diagram som förtydligar

Språkliga drag

Presens

Sambandsord för att strukturera fakta

Ämnesspecifika ord

Skrivtips

Använd ett tydligt och opersonligt språk.

C(2)

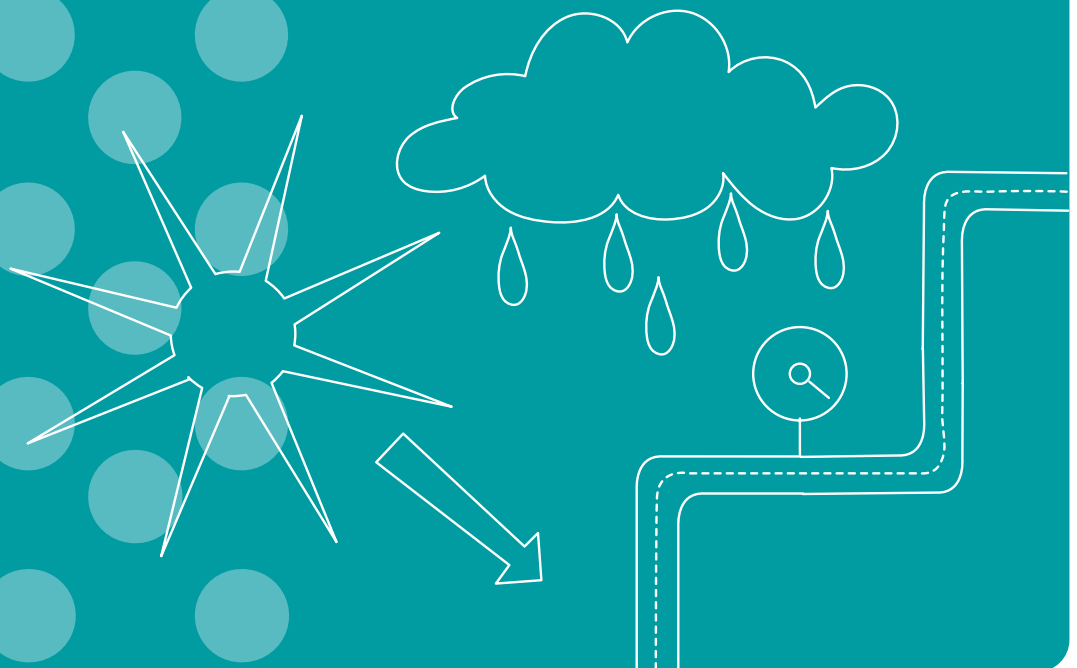
FÖRKLARANDE TEXTER

faktatexter som
förklarar ...

fenomen i naturen

vattnets kretslopp

människokroppen

D(1)

FÖRKLARANDE TEXTER

Syfte

Att förklara hur något fungerar, varför något händer

Struktur

Rubrik

Definition som talar om vad som ska förklaras

Förklaring i olika steg

Avslutning som sammanfattar

Bilder, tabeller och diagram som förtydligar

Språkliga drag

Presens (utom vid historiska händelser)

Sambandsord för att visa tid och orsak/verkan

Ämnesspecifika ord

Skrivtips

Konstruera meningarna så att förklaringen blir tydlig.

D(2)

INSTRUERANDE TEXTER

arbetsbeskrivningar

recept

instruktioner

manualer

E(1)

INSTRUERANDE TEXTER

Syfte

Att instruera, tala om, visa hur man gör något

Struktur

Rubrik

Lista med material eller ingredienser

Stegvisa instruktioner i ordningsföljd, ofta numrerade

Bilder som förtydligar texten

Språkliga drag

Imperativ

Sambandsord för att lägga ihop information

Ämnesspecifika ord

Skrivtips

Skriv korta och tydliga meningar.

E(2)

ÅTERBERÄTTANDE TEXTER

dagbokstexter

redovisningar

rapporter

artiklar

biografier

F(1)

ÅTERBERÄTTANDE TEXTER

Syfte

Att återge händelser, återberätta något som hänt

Struktur

Rubrik

Inledning som ger bakgrund (vad, vem, var, när)

Händelser i kronologisk ordning, indelade i stycken

Avslutning som sammanfattar

Språkliga drag

Preteritum

Sambandsord för att visa tid och ordning

Första och tredje person

Skrivtips

Skriv detaljer och kommentarer, som gör texten
intressant för läsaren.

F(2)

Punkter att fokusera på vid muntlig interaktion (samtal)

DELAKTIGHET: Eleven ...

- deltar aktivt i samtal
- tar initiativ
- ställer frågor
- driver samtalet framåt
- stödjer den andra personen
- deltar jämställt

INNEHÅLL Eleven ...

- kommenterar
- instämmer/motsäger
- utvecklar frågeställningen
- ber den andra att vidareutveckla sin ståndpunkt
- uttrycker sig klart och tydligt, är lätt att förstå
- använder egna erfarenheter
- håller sig till ämnet
- kan samtala om olika ämnen
- ger exempel, jämför, för in olika perspektiv

STRUKTUR Eleven ...

- beskriver, uttrycker åsikter, förklarar, reflekterar, berättar historier och återger skeenden
- är strukturerad och lätt att följa
- använder sambandsord

SPRÅK (MENINGSBYGGNAD, ORDVAL) Eleven ...

- omformulerar sig om det är svårt att finna rätt ord, försöker uttrycka tankar, idéer och innehåll även när språket inte riktigt räcker till
- förtydligar genom att till exempel använda adjektiv och adverb (ganska, helt/alldeles)
- använder en vokabulär bortom vardagsspråket
- använder komplexa meningar med huvudsats och bisats

SPRÅKRIKTIGHET Eleven ...

- använder ord och fraser på ett sätt som visar på förtrogenhet med språket
- böjer ord på ett korrekt sätt
- vågar uttrycka sig även om det inte alltid blir språkligt korrekt

UTTAL Eleven ...

- har ett tydligt uttal
- talar med flyt

Vilket svar är rätt? Vilken källa kan man lita på?

Svara på frågorna och ange källorna. Om svaren är olika, vilket svar anser du var mest rätt? Varför?

1. Hur många invånare har London?

A _____

B _____

C _____

Jag tror att svar _____ är mest rätt för _____

_____

2. Hur hög kan en gran bli?

A _____

B _____

C _____

Jag tror att svar _____ är mest rätt för _____

_____

H(1)

3. Hur gammal är Carl XVI Gustav?

A _____

B _____

C _____

Jag tror att svar _____ är mest rätt för _____

_____

4. Vilken hastighet kan en pilgrimsfalk komma upp i när den dyker efter ett byte?

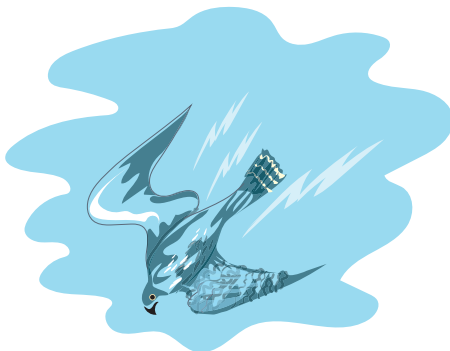
A _____

B _____

C _____

Jag tror att svar _____ är mest rätt för _____

_____

H(2)

Tänk till! Är det troligt?

Läs följande påståenden och markera de du tror är sanna med grönt och de du tror är bluff med rött. Fundera också på varför du bedömer som du gör.

1. Nästa vecka kommer alla toaletter på skolan att vara stängda hela dagarna.
2. Hädanefter kommer det alltid att serveras läsk i matsalen.
3. Alla elever kommer att få en bok var inför höstlovet.
4. Västerås ska bli Sveriges nya huvudstad.
5. Snart ska det byggas en bro mellan Sverige och Finland.
6. Haparanda i Sverige och Torneå i Finland ligger precis bredvid varandra.
7. När klockan är 8:00 i Haparanda är den 9:00 i Torneå.
8. Bikolibrin väger bara cirka 2 gram.
9. Sverige är 500 km från norr till söder.
10. Tuggummi ska hädanefter bara säljas på apotek.
11. Max slutar med hamburgare och börjar med fiskbullar istället.
12. Alla 10-åringar ska få lära sig att flyga helikopter.
13. Min kusin sjunger bäst i hela världen.
14. Om du betalar 12 kronor för frakt till oss så får du ett par skor gratis.
15. I morgon ska hela klassen cykla till Paris.
16. Ingen sport kommer hädanefter att visas på TV.

Vad är fakta och vad är en åsikt?

Ringa in rätt svar.

1. Mitt favoritdjur är hund.	Fakta	Åsikt
2. En orm är ett kräldjur.	Fakta	Åsikt
3. Det finns mer än en miljard människor i Kina.	Fakta	Åsikt
4. En ros är vackrare än en tistel.	Fakta	Åsikt
5. Fotboll är en jätterolig sport.	Fakta	Åsikt
6. Gotlandsrusset är en ponny.	Fakta	Åsikt
7. Pandor äter helst bambu.	Fakta	Åsikt
8. Pandan samlar, äter och smälter mat 12 h/dygn.	Fakta	Åsikt
9. Pandor är jättesöta.	Fakta	Åsikt
10. Åreskutan är ett ganska högt fjäll.	Fakta	Åsikt
11. London är en spännande stad.	Fakta	Åsikt
12. Tvålen har en fantastisk doft.	Fakta	Åsikt
13. Bröderna Lejonhjärta är skriven av Astrid Lindgren.	Fakta	Åsikt
14. Sandbollen är årets godaste glass.	Fakta	Åsikt
15. Kakao odlas i Ghana.	Fakta	Åsikt
16. Mörk choklad är godare än ljus.	Fakta	Åsikt
17. Färgen blå finns i många nyanser.	Fakta	Åsikt
18. Blått är den finaste färgen.	Fakta	Åsikt

Vem ska man tro på?

Läs påståendet och fundera på vilken källa du tycker är mest trovärdig.
Skriv siffrorna 1 till 5 i rutorna, 1 är minst och 5 är mest trovärdig.

1. Det kommer att regna på idrottsdagen i morgon.

☐	Mamma
☐	Din kompis
☐	TV-meteorologen
☐	Din lärare
☐	Din idrottslärare

2. Skolan kommer att vara stängd 1 april.

☐	Dagstidningen
☐	Skolans hemsida
☐	Din lärare
☐	Din lillebror
☐	Din rektor

3. Alla barn under 15 år får var sin glass gratis hos Glassnisse.

☐	Glassnisses reklamblad
☐	Din klasskompis
☐	Lenas blogg
☐	Din pappa
☐	Glassnisses bror

Utveckla meningar

Utveckla den här meningen	
BYT UT substantiv	
BYT UT verb	
LÄGG TILL ett adjektiv	
LÄGG TILL ett adverb - HUR	
BÖRJA MENINGEN med ett adverb - HUR	

Utveckla meningar

Utveckla den här meningen	
BYT UT substantiv	
BYT UT verb	
LÄGG TILL ett (eller flera) adjektiv	
LÄGG TILL ett (eller flera) adverb - HUR	
BÖRJA MENINGEN med ett adverb - HUR	
HÄNG PÅ information om NÄR	
BÖRJA MENINGEN med informationen om NÄR	
HÄNG PÅ information om VAR eller VART	
BÖRJA MENINGEN med informationen om VAR eller VART	

Utveckla meningar

Utveckla den här meningen	
BYT UT substantiv	
BYT UT verb	
LÄGG TILL ett (eller flera) adjektiv	
LÄGG TILL ett (eller flera) adverb - HUR	
BÖRJA MENINGEN med ett adverb - HUR	
HÄNG PÅ information om NÄR	
BÖRJA MENINGEN med informationen om NÄR	
HÄNG PÅ information om VAR eller VART	
BÖRJA MENINGEN med informationen om VAR eller VART	
BYGG UT MENINGEN med information om VARFÖR genom att använda ett sambandsord	
BÖRJA MENINGEN med informationen om VARFÖR	

Sambandsord

Tid/Ordningsföljd

sedan
därefter
samtidigt
efter
så småningom
för det första
till sist
när
inledningsvis
till att börja med

Tillägg

även
och/också
inte bara – utan även
dessutom
framförallt
tilläggas kan
för att inte tala om
lika viktigt är
slutligen
sist men inte minst

Orsak/Verkan

därför
på så sätt
följaktligen
av den orsaken
detta beror på
anledningen är
på grund av
tack vare
som ett resultat av
således

Jämförelse

jämfört med
i likhet med
emellertid
trots
även om
tvärt emot
men
i motsats till
en skillnad är
å andra sidan

Förtydligande

med andra ord
till exempel
såsom
närmare bestämt
i synnerhet
bland annat
särskilt
inte minst
faktiskt
nämligen

Förutsättning/Förbehåll

men
däremot
i så fall
annars så
ändå
tvärtom
istället
i alla fall
trots att
fortfarande

Stödfrågor vid bedömning av elevers texter (svenska)

Nivå i ZickZack	Texttyp	Stödfrågor vid bedömning	Betygskriterier åk 6
Text	Innehåll	<p>Handlar texten om rätt sak? Är syftet med texten korrekt? Innehåller texten nödvändig information? Engagerar texten läsaren?</p>	<p>Eleven skriver olika slags texter med begräppligt/relativt tydligt/tydligt innehåll,</p>
	Struktur	<p>Är strukturen anpassad till texttypen? Är rubriken kopplad till texten? Finns det en tydlig inledning och avslutning?</p>	<p>... i huvudsak fungerande/fungerande/väl fungerande struktur</p>
	Styckeindelning	<p>Har texten en relevant styckeindelning? Används sambandsord för att tydliggöra strukturen?</p>	
Mening	Meningsbyggnad och interpunktion	<p>Är meningsbyggnaden anpassad efter texttypen? Används stor bokstav i början och olika skiljetecken i slutet? Börjar meningarna på ett varierat sätt? Används sambandsord för att utveckla meningarna?</p>	<p>... och viss/relativt god/god språklig variation.</p>
		<p>Språkriktighet (grammatik)</p> <p>Är texten skriven i rätt tempus? Är verben och adjektiven rätt böjda? Är prepositionerna rätt använda? Är substantiven skrivna i rätt form?</p>	
Ord	Ordval	<p>Är ordvalet beskrivande och varierat? Är ordvalet kopplat till ämnet?</p>	
Bokstav	Stavning	<p>Är orden rätt stavade?</p>	<p>Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med viss/relativt god/god säkerhet.</p>

N

Matris för bedömning av elevers texter (svenska)

Nivå i ZickZack	Texttyp	Elevers text	Nästa steg för eleven	Betygskriterier åk 6
Text	Innehåll			Eleven skriver olika slags texter med begripligt/relativt tydligt/tydligt innehåll,
	Struktur			... i huvudsak fungerande/fungerande/väl fungerande struktur
	Styckeindelning			
Mening	Meningsbyggnad och interpunktion			... och viss/relativt god/god språklig variation.
		Språkriktighet (grammatik)		
Ord	Ordval			
Bokstav	Stavning			Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med viss/relativt god/god säkerhet.

O

Stödfrågor vid bedömning av elevers texter (svenska som andraspråk)

Nivå i ZickZack	Texttyp	Stödfrågor vid bedömning	Betygskriterier åk 6
Text	Innehåll	Handlar texten om rätt sak?	Eleven skriver olika slags texter med begripligt/relativt tydligt/tydligt innehåll,
		Är syftet med texten korrekt?	
		Innehåller texten nödvändig information? Engagerar texten läsaren?	
	Struktur	Är strukturen anpassad till texttypen?	... i huvudsak fungerande/fungerande/väl fungerande struktur
		Är rubriken kopplad till texten?	
		Finns det en tydlig inledning och avslutning?	
	Styckeindelning	Har texten en relevant styckeindelning? Används sambandsord för att tydliggöra strukturen?	
Mening	Meningsbyggnad och interpunktion	Är meningsbyggnaden anpassad efter texttypen?	... och viss/relativt god/god språklig variation.
		Används stor bokstav i början och olika skiljetecken i slutet? Böjjar meningarna på ett varierat sätt?	
		Används sambandsord för att utveckla meningarna?	
	Språkriktighet (grammatik)	Är texten skriven i rätt tempus? Är verben och adjektiven rätt böjda? Är prepositionerna rätt använda? Är substantiven skrivna i rätt form?	
Ord	Ordval	Är ordvalet beskrivande och varierat? Är ordvalet kopplat till ämnet?	
Bokstav	Stavning	Är orden rätt stavade?	Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet på ett i huvudsak fungerande/fungerande/väl fungerande sätt.
Kommunikationsstrategier		Är texten begriplig?	Eleven kan i olika grad innehålla andraspraksdrag beroende på den innehållsliga och tankemässiga komplexiteten.
		Har strategier använts när språket inte räcker till?	

P

Matris för bedömning av elevers texter (svenska som andraspråk)

Nivå i ZickZack	Texttyp	Elevens text	Nästa steg för eleven	Betygskriterier åk 6
Text	Innehåll			Eleven skriver olika slags texter med begripligt/relativt tydligt/tydligt innehåll,
	Struktur			... i huvudsak fungerande/fungerande/väl fungerande struktur.
	Styckeindelning			
Mening	Meningsbyggnad och interpunktion			... och viss/relativt god/god språklig variation.
		Språkkritighet (grammatik)		
Ord	Ordval			
Bokstav	Stavning			Eleven följer grundläggande regler för språkkritighet på ett i huvudsak fungerande/fungerande/väl fungerande sätt.
		Kommunikationsstrategier		Elevens texter kan i olika grad innehålla andraspråksdrag beroende på den innehållsliga och tankemässiga komplexiteten.

Han reste tillbaka till Bonn eftersom hans mor hade blivit sjuk.	Han avled.	1818
Han föddes i Bonn, Tyskland.	1787	Nionde symfonin uppfördes i Wien för första gången.
Han blev helt döv men komponerade musik i alla fall.	Han fick en hörselskada.	1827
1824	1770	1826
Han drabbades av vattusot och gulsot.	Han reste till Wien och fick lektioner av Mozart.	1800
1787		

Senare i livet flyttade han till Wien och blev elev hos Haydn, som var en annan av den tidens stora musiker. Under den tiden debuterade Beethoven som pianosolist med ett eget pianostycke.

Efter att ha rest i öppen droska insjuknade Beethoven i lunginflammation i slutet av 1826. Han tycktes tillfriskna efter läkarhjälp men efter ett par dagar fick han både vattusot och gulsot. Sjukdomarna gick inte att bota och den 26 mars 1827 avled Beethoven.

Från att han var 30 år led Beethoven av en hörselskada, som till slut ledde till total dövhet. Den tvingade honom att sluta ge pianokonsserter och helt ägna sig åt att komponera musik.

I dag kan man se en staty av Beethoven utanför hans barndomshem, vilket nu är ett museum. Den fjärde satsen i nionde symfonin, *An die Freude* (Till glädjen), är EU:s officiella hymn.

Därefter arbetade Beethoven som orkestermusiker och samtidigt skrev han egen musik.

Under hela Ludwigs barndom hade familjen det svårt ekonomiskt. Ludwig fick tidigt hjälpa till med försörjningen genom att spela i förmögna hem och ge pianolektioner.

Beethoven föddes den 16 december 1770 i Bonn i Tyskland. Hans farfar och far var båda musiker och Ludwig fick tidigt musiklektioner av sin far, som hade drömmar om att sonen skulle bli något stort.

Vid 48 års ålder var Beethoven helt döv men han fortsatte trots det att komponera. Han hörde musiken inne i sitt huvud. Bland annat skrev han sin nionde symfoni som uppfördes första gången i Wien 1824.

Ludwig van Beethoven

Ludwig van Beethoven var en mycket känd tysk musiker och tonsättare som levde mellan 1770 och 1827. Han är fortfarande omtyckt och spelas än i dag.

När Ludwig var sjuutton år reste han till Wien för att få lektioner av den kände pianisten och tonsättaren Mozart. Men redan efter två veckor återvände han till Bonn, eftersom hans mor hade blivit svårt sjuk. Hon avled strax efter hans hemkomst.

På morgonen den första augusti begav vi oss till Sonatvägen och där stod mycket riktigt advokat Moll från advokatbyrån Dur och Moll. Vid en liten dörr berättade han att han skulle visa oss lokalen som fru Ada Kvintett lämnat till oss.

En vecka senare hade vi bestämt oss. Vi skulle försöka. Mamma skulle sköta caféet, och jag och min lillebror och pappa skulle hjälpa till på helger och andra ledigheter.

Slutligen var planen klar. Nästa år, den första maj, skulle vi öppna Café Beethoven. Eftersom vi är musikintresserade allihop så var det självklart att caféet skulle ha ett musiktema. Vi startade med några månaders hårt arbete och den första maj kunde vi slå upp portarna och servera de första gästerna.

Därefter låste han upp dörren och vi gick in i ett dystert, mörkt rum som luktade unket. Ganska chockade gick vi omkring och undrade vad vi skulle göra med den här nedslitna lokalen.

Resten av augusti ägnade vi åt att städa, röja och planera. Under många sena kvällar och till och med nätter satt vi och kläckte idéer.

Det började med att pappa fick ett brev från en advokatbyrå. I brevet stod det att vi den första augusti skulle möta en advokat på Sonatvägen 18 och att det handlade om arvet efter pappas moster Ada.

Förra året dog vår gammelmoster Ada i Durstad. Jag och min familj trodde att vi skulle få ärva en massa pengar och bli rika. Så blev det inte men det blev bra ändå.

Arvet från gammelmoster

Så småningom samlades vi utanför huset igen och advokaten berättade att det var en cafélokal som vi hade ärvt. Ada Kvintett hade för länge sedan haft ett café här och lokalen, som hon fortfarande ägde när hon dog, var det enda hon lämnade efter sig. I sitt testamente hade hon skrivit att hon önskade att vi skulle öppna caféet igen.

Senare tillbringade Jenny Lind två år, 1841–1842, i Paris där hon studerade och utvecklade sin sångröst.

Jenny Lind

Under resten av 1840-talet turnerade Jenny Lind i flera europeiska länder. I Danmark träffade hon författaren H. C. Andersen som skrev sagan Näktergalen till hennes ära. Även den tyske kompositören Felix Mendelssohn blev mycket förtjust i henne och skrev ett oratorium speciellt för hennes röst.

Jenny Lind var en världsberömd, svensk operasångerska som levde på 1800-talet.

När Jenny var 10 år började hon uppträda och innan hon fyllde 20 år var hon en berömd sångerska vid den svenska operan. Hon utnämndes till hovsångerska vid det svenska hovet och blev medlem av Kungliga Musikaliska Akademien när hon var bara 20 år gammal.

I september 1850 kom Jenny Lind till New York där hon lanserades som The Swedish Nightingale. Hon inledde sin turné i New York och turnerade därefter i USA under två år. Det sägs att hon under turnén tjänade ungefär 250 000 dollar, vilket var oerhört mycket på den tiden, och att hon gav bort det mesta till välgörenhet.

Under tiden i USA gifte sig Jenny Lind med pianisten Otto Goldschmidt och fick tre barn.

Jenny Lind hette egentligen Johanna Maria Lind och hon föddes i Stockholm den 6 oktober 1820. Tidigt upptäcktes Jenny Linds sångröst och redan som nioåring antogs hon till den Kungliga teaterskolan.

Slutligen bosatte sig Jenny Lind med sin familj i Storbritannien och där höll hon sin sista konsert 1870.

Jenny Lind avled i november 1887 och hon donerade en stor del av sin förmögenhet till en fond för att hjälpa fattiga svenska musikstudenter.

Senare tillbringade Jenny Lind två år, 1841–1842, i Paris där hon studerade och utvecklade sin sångröst.

Jenny Lind

Under resten av 1840-talet turnerade Jenny Lind i flera europeiska länder.

I Danmark träffade hon författaren H. C. Andersen som skrev sagan Näktergalen till hennes ära.

Även den tyske kompositören Felix Mendelssohn blev mycket förtjust i henne och skrev ett oratorium speciellt för hennes röst.

Jenny Lind var en världsberömd, svensk operasångerska som levde på 1800-talet.

När Jenny var 10 år började hon uppträda och innan hon fyllde 20 år var hon en berömd sångerska vid den svenska operan.

Hon utnämndes till hovsångerska vid det svenska hovet och blev medlem av Kungliga Musikaliska Akademien när hon var bara 20 år gammal.

I september 1850 kom Jenny Lind till New York där hon lanserades som The Swedish Nightingale.

Hon inledde sin turné i New York och turnerade därefter i USA under två år.

Det sägs att hon under turnén tjänade ungefär 250 000 dollar, vilket var oerhört mycket på den tiden, och att hon gav bort det mesta till välgörenhet.

Under tiden i USA gifte sig Jenny Lind med pianisten Otto Goldschmidt och fick tre barn.

Jenny Lind hette egentligen Johanna Maria Lind och hon föddes i Stockholm den 6 oktober 1820.

Tidigt upptäcktes Jenny Linds sångröst och redan som nioåring antogs hon till den Kungliga teaterskolan.

Slutligen bosatte sig Jenny Lind med sin familj i Storbritannien och där höll hon sin sista konsert 1870.

Jenny Lind avled i november 1887 och hon donerade en stor del av sin förmögenhet till en fond för att hjälpa fattiga svenska musikstudenter.

Skriv passande pronomen i luckorna.

Kungen är död!

Sent på söndagskvällen kom meddelandet från hovet om att kung Karl XII avlidit efter att

_____ träffats av en kula. Varifrån kulan kom eller vem som sköt är inte klarlagt.

Kungen och hans trupper befann sig vid Fredrikstens fästing. _____ planerade att

besegra Danmark genom att anfälla Norge, som var en del av Danmark.

De svenska soldaterna hade belägrat fästningen i södra Norge och nu var _____ på väg

att inta _____ .

Vittnen berättade att kungen klättrade upp på en löpgrav för att inspektera arbetet på nästa löpgrav.

Kulor slog ner runt om _____ och officerarna bad kungen att dra sig tillbaka, men

förgäves. Plötsligt märkte _____ att kungen sjönk ihop. _____ hade träffats

av en projektil. Den hade gått rakt genom huvudet på _____ .

Hovet visste inte om det var någon som hade siktat på kungen och skjutit eller om det var en för-

lupen kula som var orsaken. Det gick också rykten om att det kunde ha varit en uniformsknapp som

använts som kula och att _____ sedan hade träffat kungen.

Kung Karl XII blev bara 36 år gammal och _____ hade tillbringat halva sitt liv i fältläger.

_____ var inte gift och hade inte några barn, som kunde ta över efter _____ .

**Fyll i rätt form – han eller honom, de eller dem – i meningarna.
Obs! Ibland kan flera alternativ fungera.**

Biokvällen

Olof var redan på mötesplatsen när _____ såg Sara komma springande.

_____ hade bestämt att ses klockan halv sju, i god tid före första föreställningen.

_____ ville hinna kolla vilken film som skulle passa _____ bäst.

_____ valde *De tre musketörerna*.

Efter filmen skulle _____ gå till ett café, där Sara hade bokat bord åt _____.

Och det var tur för när _____ kom dit var det fullt med gäster.

Olof beställde en stor semla, Sara beställde en räksmörgås och en stor kanna te, som skulle

räcka åt _____ båda. På caféet mötte _____ ett par klasskompisar.

_____ hade också varit på bio och sett samma film.

_____ diskuterade filmen länge, ända tills caféägaren kom och sa åt

_____ att gå. _____ skulle stänga caféet.

Konserten

Hon skrattade glatt när hon såg sina vänner sitta på läktaren. Förra året hade hon inte kunnat drömma om att hon skulle spela så bra att hon kom till finalen. Hon hade ofta spelat för publik, men aldrig i en så här stor lokal.

Vanligtvis spelade hon för sin lärare eller övade ensam hemma. Naturligtvis hoppades hon att hon skulle vinna överlägset, men egentligen räckte det nog att bara delta och göra sitt bästa.

schimpans	skepp	sjunka	stjälk
skjuta	själv	gelé	sju
schampo	sjaskig	stjåla	sken
charma	skyldig	skydda	skynda
stjärtlapp	skjorta	shoppa	stjärna
champinjon	choklad	skönja	shorts
skiva	skilja	genera	sjal
sjöman	chef	sjutton	geni
skjutsa	sked	sköna	sjömärke
schack	själ	sjuda	skjul

Skriv passande ord med sj-ljud i meningarna.

gelé	skjortan	skynda	sjal	schackspel
schemat	chokladkola	kanske	lektioner	shorts
skjutsa	giraffer	stjärnor	skön	generad
skidläraren	sju	chans	lektioner	

1. Bussen går prick klockan _____ så nu måste vi _____ oss.
2. På caféet kan vi lyssna på _____ musik.
3. _____ är jättegott.
4. Vi vill ha fler idrotts- _____ på _____
5. Det är risk för laviner i morgon så _____ har ställt in alla _____
6. _____ mamma kan _____ mig till spelningen.
7. Glöm inte att stryka _____

8. Jag har stickat en röd _____
9. Om jag kom för sent till skolan skulle jag bli väldigt _____
10. Varför har _____ så lång hals?
11. På sommaren är det härligt att gå omkring i _____
12. När det är mörkt kan man se _____ på himlen.
13. Han har inte en _____ i den här tävlingen!
14. Av vinbär kan man göra _____
15. Ett _____ har 64 rutor.

Är högt

Är lågt

Har
strängarna
fästa uppifrån
och ner

Har
liggande
strängar

Har en
resonanslåda
som förstärker
ljudet

Har
en stor
resonanslåda för
att ge ett
bättre ljud

Står på
fyra fötter

Står på
tre ben

Har 88
tangenter

Kräver
en stor
golvyta

Behöver
inte
så stort
utrymme

Kostar
våldigt mycket
att köpa

I en halvcirkel runt pianot står sex bord med fyra stolar kring varje. Stolarna har en gjuten g-klav på ryggstödet och bordsskivorna är vita och dekorerade med noter. Likadana möbler finns i det yttre rummet, men där finns istället för pianot en disk där cafégästerna kan välja mellan en rad olika bakverk.

Redan för mer än 60 år sedan fanns ett café i lokalen på Sonatvägen. Det var fru Ada Kvintett som drev caféet, som då framför allt var en enklare lunchservering för arbetarna vid pianofabriken längre ner på gatan. När pianofabriken flyttades till nya moderna lokaler försvann kunderna och fru Kvintett tvingades stänga sitt café. Lokalen har sedan dess stått tom fram till ägarinnans död för ett år sedan. Släktingen Wolfgang Kvintett ärvde då cafélokalen och beslutade att med hjälp av sin familj än en gång försöka bedriva caféverksamhet vid Durån.

Café Beethovens mest berömda bakverk är Beethovenbakelsen som ägarna själva har skapat. Dessutom finns kanelbullar, wienerbröd, småkakor och dagens tårta. Servering av smörgåsar sker på beställning. Djupfrysta bakverk som är glutenfria, laktosfria och/eller nötfria, finns alltid för den som så önskar.

Tills vidare kommer caféet att vara öppet lördagar och söndagar från första maj till 15 juni, alla dagar från 15 juni till 15 augusti och lördagar och söndagar från 15 augusti till sista september. Under hela perioden kommer man att ha musikaliska temakvällar och små djurkurser för barn, då det också blir yoga för de vuxna.

Café Beethoven

I de två rummen finns tolv bord med plats för cirka 50 gäster. Dessutom finns en uteservering på gården bakom cafébyggnaden med plats för ett tjugotal personer. Det inre av de två rummen domineras av ett piano med uppslagna noter och där är alla välkomna att bidra till underhållningen. Musik ska alltid ljuda från caféet.

Café Beethoven ligger på Sonatvägen. Caféet har, som namnet antyder, ett musikaliskt tema och är vackert beläget vid Durån i de centrala delarna av stan. Café Beethoven öppnades för gäster den 1 maj efter ett omfattande renoverings- och inredningsarbete.

Flygeln ger ett bättre ljud och används därför oftast vid konserter. Den är också mycket större och kräver en stor golvyta. Bra pianon ger också ett bra ljud men behöver mycket mindre utrymme än flygeln. Dessutom är ett piano avsevärt billigare än en flygel. Ett nytt piano kostar från 30 000 till 300 000 kronor medan en ny flygel kostar mellan 100 000 och 2 000 000 kronor. Man kan dock köpa bra begagnade pianon och flyglar till betydligt lägre priser.

Pianot är ett musikinstrument som tillhör klaver- och stränginstrumenten. En flygel är också en sorts piano. Den som spelar piano eller flygel kallas pianist.

Piano och flygel

Det piano som är vanligast är högt och har strängarna fästa uppifrån och ner. Flygeln däremot är lägre och har liggande strängar. Tonen, både i pianot och flygeln, åstadkoms när man trycker ner en tangent, vilket gör att en liten hammare slår ett slag mot en sträng. Både pianot och flygeln har resonanslådor som förstärker ljudet, men flygelns är större och ger därför ett bättre ljud. Pianot står oftast på fyra fötter medan flygeln har tre ben. Båda instrumenten har vanligtvis 88 tangenter.

År 1709 konstruerade en cembalobyggare i Florens det som har kallats det första pianot. Till en början var pianot inte något soloinstrument och kompositörer skrev sällan musik direkt för piano. Först mot slutet av 1700-talet skrevs stycken avsedda för piano. Under 1800-talet blev pianot ett instrument för hemmet och i rikare familjer blev det då vanligt att samlas kring pianot och spela och sjunga tillsammans eller lyssna när någon familjemedlem spelade.

Markera de ord i texten som har med musik att göra. Förklara för varandra vad de betyder. Skriv sedan förslag på underrubriker till de olika styckena.

Durstad

Durstad är en tätort belägen i landskapet Flöjtland i Blåsbälga län. Durstad ligger vid Duråns mynning där den rinner ut i sjön Sångarglädjen.

I Durstad bor ca 32 000 människor varav 12 000 är under 18 år och 5 000 är över 65 år. Inflyttningen till Durstad har under de senaste fem åren uppgått till 4 000 personer och 3 200 personer har flyttat ut. Durstad är nu större än grannstaden Rockstad, men inte lika stor som landskapets största stad Blåsstad.

Den största delen av Durstads vuxna befolkning arbetar inom vård och skola. Staden har sju förskolor, fem grundskolor och en gymnasieskola. Dessutom finns ett sjukhus och tre äldreboenden. En stor arbetsgivare är också den över hela världen kända pianofabriken Tangent, där både skickliga hantverkare och administrativ personal ser till att pianon kan levereras till återförsäljare runt om i världen. Många av Durstads invånare arbetar också med service i butiker, på caféer, på hotell och så vidare.

Utgrävningar har visat att människor har levt vid Duråns mynning ända sedan 1100-talet. Namnet Durån nämns första gången i skrift 1452, i en lagbok som talar om tinget vid Durån. Tätorten Durstad fick sitt namn 1892, då järnvägen byggdes och en station anlades vid Durån. Det var då det blev möjligt för pianotillverkaren Amadeus Tangent att slå sig ner och starta tillverkningen av sina instrument. Fabriken gav många arbetstillfällen och Durstad växte så att orten på 1920-talet kunde kallas tätort.

Durstads mest kända byggnad är den gamla pianofabriken som nu är ett museum. Fabriken är bevarad och ser fortfarande ut som den såg ut i början av 1900-talet. Där kan besökare titta på pianon och pianotillverkning från olika tidsepoker. Längs Durån finns bebyggelsen från 1800-talets början bevarad och från en nyanlagd promenadstig längs ån kan man titta på den gamla, välbevarade trähusbebyggelsen.

Läs texten och ringa in rätt form av adjektiven.

Regalskeppet Vasa

Vasa var ett **svensk / svenskt / svenska** segelfartyg som sjönk utanför Beckholmen i Stockholms inlopp på sin jungfruresa den 10 augusti 1628. Man försökte bärga henne redan då men misslyckades. Först 1956 lyckades man ta reda på Vasas **exakt / exakta** position och efter flera år av **svår / svårt / svåra** utgrävningar i en **lerig / lerigt / leriga** havsbotten kunde hon 1961 lyftas upp ur havet. Vasa finns nu på Vasamuseet på Djurgården och besöks varje år av turister från när och fjärran.

Skeppet byggdes på uppdrag av kung Gustav II Adolf som behövde det i det trettioåriga kriget som rasade i Europa. Det var **stor / stort / stora**, 69 meter från för till akter och 52 meter från kölen till den **hög / högt / höga / högsta** masttoppen. Att skeppet blev så **hög / högt / höga** berodde på att man byggde två kanondäck istället för ett. Eftersom Vasa skulle användas som krigsfartyg ville kungen att man skulle ha 64 kanoner ombord. Dessa kunde nå mål på 700 meters avstånd. Utsmyckningen utgjordes av 500 olika träskulpturer, mer än 60 av dessa var lejon, och samtliga var målade i **röd / rött / röda** och **blå / blått / blåa** färger samt med guldfärgade detaljer.

På fartyget fanns plats för 300 soldater förutom de 145 sjömän som krävdes för att segla henne. På jungfruresan var dock inga soldater med ombord. För många var resan ett skrämmande äventyr. Livet ombord på ett sådant här skepp var nämligen **hård / hårt / hårda** och det var **mörk / mörkt / mörka** och **smutsig / smutsigt / smutsiga** under däck. Dessutom var maten ombord salt och **enformig / enformigt / enformiga** så besättningen drabbades ofta av illamående och skörbjugg, särskilt på **lång / långt / långa** resor.

Den 10 augusti 1628 var en **vacker / vackert / vackra** sommardag med **svag / svagt / svaga** vind. Kajerna var **full / fullt / fulla** av människor som ville se när Vasa långsamt seglade ut mot Stockholms inlopp. Plötsligt kantrade hon kraftigt men lyckades resa sig igen. Kaptenen gav order om att ta ner seglen men det räckte inte. Vasa kantrade igen och började ta in vatten och sjönk sedan snabbt till botten. Bara masttopparna stack upp ovan vattenytan. Människor i småbåtar hjälpte till att rädda de som hade hamnat i vattnet, men man tror ändå att upp emot 60 personer drunknade den dagen.

En **stor / stort / stora** utredning inleddes redan dagen efter för att ta reda på om någon kunde ställas till svars för olyckan, men när bevisen pekade på att även en viceamiral varit **medveten / medvetet / medvetna** om att skeppet inte var **stabil / stabilt / stabila** trots **stor / stort / stora** ballast, så lades utredningen ner.

Välj bland adjektiven i rutan och skriv dem i rätt form i luckorna.
Obs! Vissa ord behöver du använda flera gånger.

stor	röd	exakt	hård	enformig
lång	stabil	svag	mörk	blå
vacker	svensk	hög	lerig	
smutsig	full	svår	medveten	

Regalskeppet Vasa

Vasa var ett _____ segelfartyg som sjönk utanför Beckholmen i Stockholms inlopp på sin jungfruresa den 10 augusti 1628. Man försökte bärga henne redan då men misslyckades.

Först 1956 lyckades man ta reda på Vasas _____ position och efter flera år av _____ utgrävningar i en _____ havsbotten kunde hon 1961

lyftas upp ur havet. Vasa finns nu på Vasamuseet på Djurgården och besöks varje år av turister från när och fjärran.

Skeppet byggdes på uppdrag av kung Gustav II Adolf som behövde det i det trettioåriga kriget som rasade i Europa. Det var _____, 69 meter från för till akter och 52 meter från kölen

till den _____ masttoppen. Att skeppet blev så _____ berodde på att man byggde två kanondäck i stället för ett. Eftersom Vasa skulle användas som krigsfartyg

ville kungen att man skulle ha 64 kanoner ombord. Dessa kunde nå mål på 700 meters avstånd.

Utsmyckningen utgjordes av 500 olika träskulpturer, mer än 60 av dessa var lejon, och samtliga var målade i _____ och _____ färger samt med guldfärgade

detaljer.

På fartyget fanns plats för 300 soldater förutom de 145 sjömän som krävdes för att segla henne.

På jungfruresan var dock inga soldater med ombord. För många var resan ett skrämmande äventyr.

Livet ombord på ett sådant här skepp var nämligen _____ och det var

_____ och _____ under däck. Dessutom var maten ombord

salt och _____ så besättningen drabbades ofta av illamående och skörbjugg,

särskilt på _____ resor.

Den 10 augusti 1628 var en _____ sommandag med _____

vind. Kajerna var _____ av människor som ville se när Vasa långsamt seglade

ut mot Stockholms inlopp. Plötsligt kantrade hon kraftigt men lyckades resa sig igen. Kaptenen gav

order om att ta ner seglen men det räckte inte. Vasa kantrade igen och började ta in vatten och sjönk

sedan snabbt till botten. Bara masttopparna stack upp ovan vattenytan. Människor i småbåtar hjälpte

till att rädda de som hade hamnat i vattnet, men man tror ändå att upp emot 60 personer drunknade

den dagen.

En _____ utredning inleddes redan dagen efter för att ta reda på om

någon kunde ställas till svars för olyckan, men när bevisen pekade på att även en viceamiral varit

_____ om att skeppet inte var _____

trots _____ ballast, så lades utredningen ner.

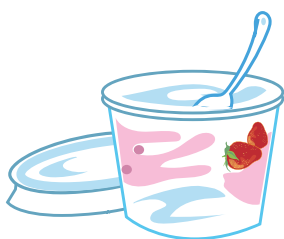

Skriv orden i rutan under rätt bild.

gädda	hjord	ljus	gepard	djup
gymnastik	hjäl	yoga	gjuta	hjärte
djungel	yoghurt	sadelgjord	ljung	jägare

1. _____

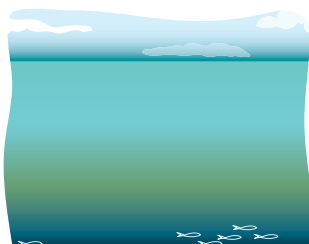
2. _____

3. _____

4. _____

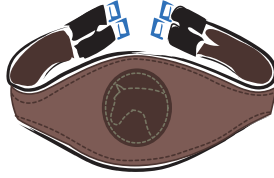
5. _____

6. _____

7. _____

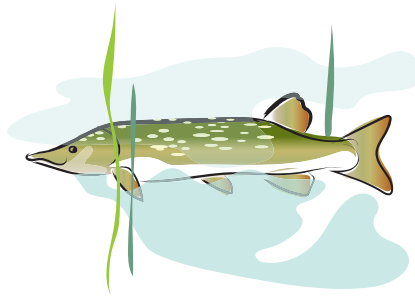
8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

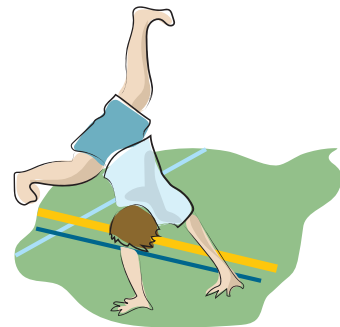
12. _____

13. _____

14. _____

15. _____

6b

V

VET

.....

Ö

ÖNSKAR VETA

.....

L

LÄRT MIG

.....

.....

1

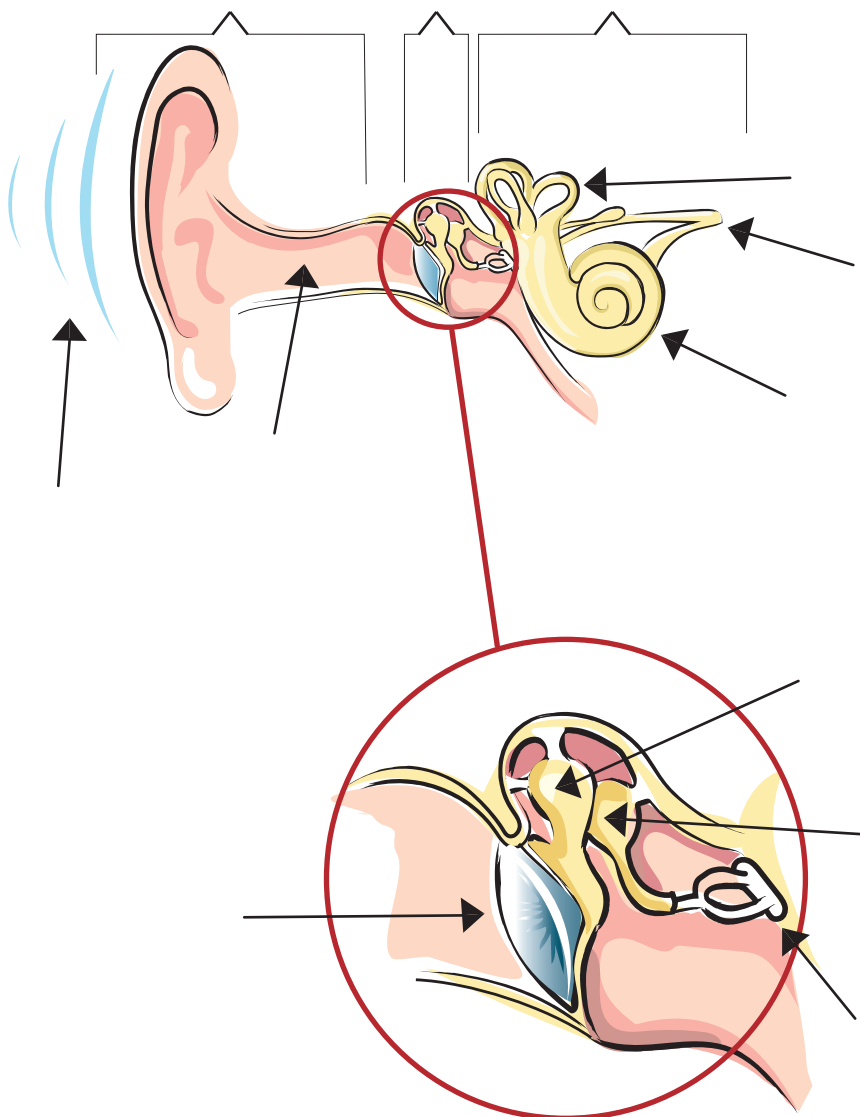
Skriv orden på rätt ställe i bilden.

ytterörat
mellanörat
innerörat

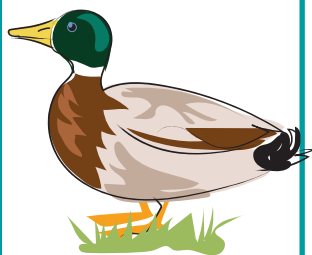
ljudvågor
hörsgången
trumhinnan

hammaren
stådet
stigbygeln

balansorganet
hörselsäckan
hörsel- och balansnerv

bred, platt
näbb

domherre

växter

frön

tunn, smal
näbb

gräsand

insekter

havsörn

kraftig, krokig
näbb

rödhake

fiskar, fåglar
och
små däggdjur

kort, kraftig
näbb

Växtätande fåglar, som till exempel gräsanden, behöver breda platta näbbar för att kunna få i sig växterna på bästa sätt.

Fågeln mun kallas näbb och olika fågelarter har olika typer av näbbar.

Eftersom en del fågelarter mest äter frön med hårt skal så har deras näbbar utvecklats så att de kan knäcka skalet.

Varför ser fåglarnas näbbar olika ut?

Denna anpassning har pågått under många generationer och brukar kallas det naturliga urvalet.

Rovfåglar, till exempel havsörnen, har kraftiga krokiga näbbar för att kunna slita sönder bytet.

Fröätarna, till exempel domherren, har därför korta kraftiga näbbar så att de kan krossa fröna.

Andra fågelarter, som till exempel rödhaken, äter mest insekter och deras näbbar är därför tunna och smala för att kunna fånga och äta insekterna.

Från början såg alla fåglars näbbar likadana ut, men så småningom utvecklades näbbarna olika beroende på var fågeln levde och vad den åt. De fåglar vars näbbar fungerade bäst överlevde och förde över egenskaperna till sina ungar. Det är orsaken till att fågelnäbbarnas form har förändrats och nu ser olika ut beroende på var fågeln levde och vad den åt.

Därefter påverkar hörselbenens rörelse en kapsel som kallas innerörat. Kapseln innehåller en vätska som börjar röra sig. I innerörat finns också hårceller som påverkas av vätskans rörelser.

När trumhinnan rör sig sätter den de tre hörselbenen – hammaren, städet och stigbygeln – i rörelse. Dessa tre ben sitter i mellanörat, precis innanför trumhinnan.

Eftersom trumhinnan är gjord av ett elastiskt material börjar den röra sig när ljudvågorna kommer fram och stöter emot den.

Hur fungerar örat?

Till att börja med fångas ljudet upp av ytterörat som fungerar som en tratt. Det är den del av örat som vi ser.

Dessa celler skickar slutligen signaler till hjärnan, som gör att vi uppfattar ljudet, det vill säga vi hör.

Örat är det organ i våra kroppar som gör att vi kan uppfatta och höra olika ljud. Örat består av många olika delar och för att vi ska kunna uppfatta ljud måste ljudvågorna passera genom örats olika delar.

Ljudet består av ljudvågor och när de har fångats upp av ytterörat fortplantar de sig vidare genom hörselgången in till trumhinnan.

Välj bland sambandsorden i rutan och skriv dem i luckorna.

beroende på   eftersom   för att   på så sätt   därför

Hur fungerar en samovar?

En samovar är en te- och vattenkokare som är vanlig i Ryssland, östra Europa och Turkiet.

Den består av ett vattenkärl och en liten tekanna. Vattenkärlet är ofta vackert dekorerat och står på fötter. Högst upp finns en liten tekanna.

_____ värma vattnet finns ett rör inne i samovaren. Röret fylldes förr med kol som hölls glödande. Nu för tiden värms vattnet oftast med hjälp av elektricitet.

_____ människor vill ha sitt te olika starkt har man i samovaren en behållare för vatten. Mycket starkt te får man från en kanna som står placerad högst upp. Den varma luften från samovaren stiger uppåt och _____ hålls teet i kannan varmt. _____ hur starkt te man vill ha, blandar man te från kannan med vatten från vattenbehållaren.

Samovaren är mycket populär i Ryssland och ses _____ ofta som en symbol för landet.

De är vanligen tillverkade i nickel eller koppar, men de kan också vara gjorda i silver eller guld, och de är alltid rikt dekorerade.

Skriv sambandsord för orsak/verkan i texten.

Hur fungerar en samovar?

En samovar är en te- och vattenkokare som är vanlig i Ryssland, östra Europa och Turkiet.

Den består av ett vattenkärl och en liten tekanna. Vattenkärlet är ofta vackert dekorerat och står på fötter. Högst upp finns en liten tekanna.

_____ värma vattnet finns ett rör inne i samovaren. Röret fylldes förr med kol som hölls glödande. Nu för tiden värms vattnet oftast med hjälp av elektricitet.

_____ människor vill ha sitt te olika starkt har man i samovaren en behållare för vatten. Mycket starkt te får man från en kanna som står placerad högst upp.

Den varma luften från samovaren stiger uppåt och _____ hålls teet i kannan varmt. _____ hur starkt te man vill ha, blandar man te från kannan med vatten från vattenbehållaren.

Samovaren är mycket populär i Ryssland och ses _____ ofta som en symbol för landet.

De är vanligen tillverkade i nickel eller koppar, men de kan också vara gjorda i silver eller guld, och de är alltid rikt dekorerade.

Tack vare att de huggit ner några stora träd	fick jag stanna hemma.
När katten är borta	blev jag sjuk.
Eftersom jag var sjuk	på grund av att de inte hade fått något vatten.
Om vi bygger om	låg sjön spegelblank.
Vi badade	var det svårt att höra vad guiden sa.
Tulpanerna slokade	eftersom det var rea.
Även om stugan var liten och trång	var den stora skogen skrämmande.
På grund av den täta trafiken	dansar råttorna på bordet.
Även om Lasse älskar fotboll	är idrottshallen stängd tills vidare.
Med anledning av en vattenskada	så trivdes de väldigt bra.
När vi äntligen fick lov	så har han aldrig spelat själv.
Lena köpte en tröja	kan jag få ett eget, ganska stort rum.
Eftersom man lätt kunde gå vilse	hade de nu en vacker utsikt.
En flock simmande änder flaxade iväg	fastän det var kallt i vattnet.
Eftersom det inte blåste	eftersom de blev skrämda av några lekande barn.

Läs texten och fyll i sambandsord.

när	om ... så	för att	då	på så sätt	när
för att	ju ... desto	när	eftersom	om	så att

Hur fungerar en gitarr?

En gitarr är ett stränginstrument som består av en resonanslåda och en lång hals. Från lådan till halsens slut är strängar spända och fästa i stämskruvar.

_____ strängarna slås an börjar de vibrera och ljudvågor uppstår.

_____ förstärka dessa ljudvågor har gitarren en ihålig resonanslåda,

där ljudvågorna samlas upp. _____ det inte fanns en resonanslåda

_____ skulle man knappt kunna uppfatta ljudet.

_____ olika toner ska uppstå har gitarren sex olika tjocka strängar

(ibland flera), som spänns med hjälp av stämskruvarna. _____ man

knäpper på strängarna ger den smalaste strängen den ljusaste tonen och den tjockaste

ger den mörkaste tonen.

_____ halsen har en greppbräda kan man med hjälp av fingrarna trycka på strängarna och _____ förkorta dem och ge upphov till olika toner. _____ man använder stämskruvarna kan man spänna strängarna, _____ rena toner uppstår _____ strängarna slås an. _____ kortare strängen är från greppet till fästet på resonanslådan, _____ snabbare vibrerar den, och _____ blir tonen högre.

8b

Läs texten och stryk under meningar som innehåller både huvudsats och bisats. Markera sedan huvudsatsen med **rött** och bisatsen med **blått**.

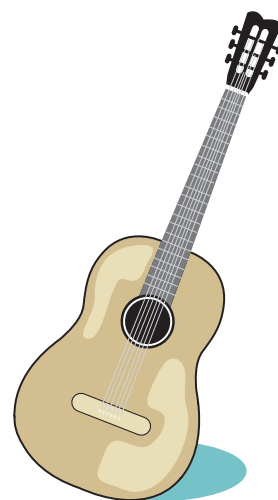
Hur fungerar en gitarr?

En gitarr är ett stränginstrument som består av en resonanslåda och en lång hals. Från lådan till halsens slut är strängar spända och fästa i stämskruvar.

När strängarna slås an börjar de vibrera och ljudvågor uppstår. För att förstärka dessa ljudvågor har gitarren en ihålig resonanslåda, där ljudvågorna samlas upp. Om det inte fanns en resonanslåda så skulle man knappt kunna uppfatta ljudet.

För att olika toner ska uppstå har gitarren sex olika tjocka strängar (ibland flera), som spänns med hjälp av stämskruvarna. När man knäpper på strängarna ger den smalaste strängen den ljusaste tonen och den tjockaste ger den mörkaste tonen.

Eftersom halsen har en greppbräda kan man med hjälp av fingrarna trycka på strängarna och på så sätt förkorta dem och ge upphov till olika toner. Om man använder stämskruvarna kan man spänna strängarna, så att rena toner uppstår när strängarna slås an. Ju kortare strängen är från greppet till fästet på resonanslådan, desto snabbare vibrerar den, och då blir tonen högre.

ett brott	bryta	brottslig
en sorg	sörja	sorgsen
ett skämt	skämta	skämtsam
en prick	pricka	prickig
en känsla	känna	känslig
en lögn	ljuga	lögnaktig
en underhållning	underhålla	underhållande
en tvekan	tveka	tveksam
en hjälp	hjälpa	hjälpssam
en lösning	lösa	löslig
en skam	skämmas	skämmig
en höjd	höja	hög
en smitta	smitta	smittsam

Grundord	matematik	van-
tacksam	rätt	var-
vän	galen	Suffix
kär	van	-het
dag	Prefix	-lig
känd	o-	-lek
nationell	inter-	-is
stabil	multi-	-er
förstå	in-	-vis
trivas	miss-	-skap

Använd de olika korten på bilaga 10a och lägg dem så att riktiga ord bildas. Anteckna dina ord här. Obs! Korten kan användas i flera olika kombinationer.

Hur många ord kom du på? _____

Använd några av dem i meningar.

10b

Använd orden i rutan och skriv dem i luckorna så att texten rimmar.

bränna	fällt	unna	tunt	gnälla	känt
känna	fälla	tunna	gnällt	bränt	unt

Små barn kan höras _____

och kanske några tårar _____

och när de sedan _____

de torkar tårarna de _____

Man kan sig illa _____

om man på elden vill _____

Om man redan på elden _____

har man säkert sina fingrar _____

Lite kläder kan jag mig _____

några sommarkläder som är _____

Det är mig väl _____

och blusens tyg är så _____

Skriv orden på rätt plats i meningarna.

känns   känd   känt

Tänk om jag blir _____

Undrar hur det _____

Det har jag aldrig _____

Skriv orden på rätt plats i meningarna.

bränt   bränd   bränns

Passa gröten så att den inte _____

Oj, gröten kokade för länge och blev _____

Usch, här inne luktar det _____

När ska det vara två n och när ska det vara ett n? Skriv en regel.

**Skriv meningar med orden parvis så att meningarna rimmar.
Kanske kan det bli en dikt.**

bränna - känna

tunna - unna

gnällt - fältt

bränt - känt

tunt - unt

gnälla - fälla

När ska det vara två n och när ska det vara ett n? Skriv en regel.

Du har väntat i tio minuter på din varma choklad och när den kommer är den kall.

Brödet som serveras till din soppa är torrt.

På bordet där du sitter är det en massa smulor och använda bestick.

Musiken som spelas är för hög så du kan inte prata med din kompis utan att skrika.

När du ska betala inser du att du ska betala för en kaka som du inte har beställt.

Vattenglasen är inte rena.

När du ska använda toaletten finns det varken pappershanddukar eller tvål.

Du beställde en smörgås utan tomater eftersom du är allergisk mot tomater. Du tar en tugga och märker att smörgåsen är fylld med tomater.

Du ber om ett sugrör och får ett av plast. Du vet att plast är skadligt för miljön.

Det luktar gott
av nybakat bröd.

Det finns inte
så mycket att
välja på.

Man hör Beethovens
underbara
Månskenssonat.

Allt ser mycket
gott ut.

Sittgrupper finns
för både små och
stora sällskap.

Man sitter skönt
på de stoppade
stolarna.

Beethovenbakelsen
är enkel men
himmelskt god.

Kanelbullarna
är alltför stora.

Alternativen för
allergiker är tyvärr
inte hembakade.

Kaffet är
härligt nybryggt.

Påfyllning av kaffe/
te ingår inte i det
ganska höga priset.

Saftsmaken är god
men kan tyvärr
bara anas.

De olika alternativen för allergiker är inte hembakade och ser ganska tråkiga ut. Här behövs något bättre. Även om kostnaderna säkert har varit stora så här i början så är det inte rätt att spara in på de få godsaker som allergiker kan välja mellan.

Mysigt, familjeägt café öppnat i Durstad

Eftersom lokalen har stått tom under många år har familjen Kvintett genomfört en omfattande renovering. Att musik är familjens stora intresse märks både på namnet och på caféets alla musikinslag. Allt från bakelser till servetter handlar om musik. Runt om i lokalen finns sittgrupper för små och stora sällskap, och dessutom sitter man skönt på de stoppade stolarna.

Kaffet är nybryggt och gott liksom teet, som vi själva får ta från en samovar. Tyvärr ingår inte påfyllning av kaffe/te i det ganska höga priset. Eftersom vi är törstiga beställer vi också varsitt glas av den hemkokta saften. Smaken är god men kan tyvärr bara anas. Även här har det snålats.

Av oss får Café Beethoven 3 stjärnor, men kan lätt få en till genom att inte snåla på de olika dryckerna och göra kakor, bullar och bakelser för allergiker mera lockande

---

Caféets stora dragplåster är Beethovenbakelsen, som har skapats av fru Kvintett. Smaklökarna testar naturligtvis den nya bakelsen. Den är enkel men himmelskt god. Hallon och choklad ger bakelsen en utsökt smakkombination och Beethovenprofilen av riven choklad ger både smak och musikkänsla. Dessutom är bakelsen något så ovanligt som lagom stor. Kanelbullarna däremot är gigantiska och passar den vrålhungriga, men för oss blir det för mycket. Halva bullen skulle ha räckt.

Caféspanarna Smaklökarna

Under stor pompa och ståt öppnade familjen Kvintett sitt Café Beethoven i lördags. Durstads Nyheters caféspanare, Smaklökarna, besökte caféet och var med några få undantag mycket nöjda med sitt besök.

Från högtalarna hör vi Beethovens vackra Månskenssonat när vi kommer in och det luktar gott av nybakat bröd. Förväntansfullt går vi fram mot den lilla glasdisken. Det finns inte så mycket att välja på men allt ser mycket gott ut. För att hinna baka allt själva har familjen valt att inte ha ett jättestort utbud. Vi beställer varsin kanelbulle och en Beethovenbakelse med te och kaffe.

Eländet började redan när jag öppnade dörren och möttes av ett fruktansvärt oljud. Förvånat tittade några ungdomar på mig och frågade om det skulle vara något. Jag hörde inte och de upprepade irriterat sin fråga, medan en av dem långsamt, släpade sig fram till disken. Jag svarade att jag ville ha en kopp kaffe med mjölk och en bit jordgubbstårta. Samtidigt bad jag dem att byta musik till något mera njutbart. Ungdomarna skrattade och sa att det fanns platser utomhus och fortsatte att spela samma musik som tidigare. Minst 90% av det som spelades kan inte ens kallas musik, anser jag.

Mvh

Josef Berg, Gamla Pianofabriksvägen 72, 836 42 Durstad

Till slut kom en rådig flicka och drog bort monstret, som hon kallade Lufsen, och hjälpte mig sedan upp på stolen igen. Flickan frågade om jag ville ha nytt kaffe och en ny tårtbit men nu var måttet rågat. Utan att betala reste jag mig och lämnade Café Beethoven.

Durstad, 10 juli, 2021

Till ägaren av Café Beethoven

Hur skulle ni själv reagera om ni blev behandlad på ett så förfärligt sätt? Jag skulle vilja råda er att ha ett allvarligt samtal med ungdomarna och jag skulle också vilja ha en försäkran om att detta inte kommer att upprepas, om jag ska överväga ett nytt besök på Café Beethoven.

Jag skriver för att berätta för er hur jag blev behandlad vid mitt besök på ert café lördagen den 7 juli 2021. Vid arbetsdagens slut tänkte jag avrunda dagen med en kopp kaffe, en godbit och lite trevlig klassisk musik.

Enligt min åsikt ska gäster inte behandlas på ett sådant sätt och det var inte nog med detta. En stund senare, när jag för säkerhets skull hade satt mig vid ett bord utomhus och fått mitt kaffe och min tårtbit, blev jag brutalt omkullknuffad av ett lurvigt monster. Jag föll vettskrämd till marken med kaffet rinnande över mina vita byxor. Tårtbiten försvann ner i monstrets mage.

Läs de två texterna och markera argumenten för ett café vid Durån i en färg och mot ett café i en annan färg.

Sätt stopp för caféet vid Durån

I Durstads Nyheter har jag läst om planerna på att öppna ett nytt café vid Durån. Jag anser att vår lilla stad redan har tillräckligt många caféer och att ytterligare ett bara skulle orsaka problem.

För det första så är det redan nu svårt för stadens caféägare att fylla sina bord eftersom allt fler föredrar att fika hemma.

För det andra skulle ett café vid Durån innebära att den vackra miljön vid vattnet kommer att förfulas av reklamskyltar, som caféägarna skulle sätta upp, och av skräp som gästerna skulle sprida omkring sig.

Dessutom är det tänkta musiktemat helt onödigt eftersom musikintresserade redan kan odla sin hobby i bibliotekets musikrum. Det är dags att inse att det finns människor med andra intressen och börja satsa på dem.

Så än en gång! Vi behöver inte ytterligare ett café. Sätt stopp för dessa dumma planer!

Öppna caféet vid Durån!

En familj har ansökt om att få öppna ett café vid Durån i Durstad och många människor har protesterat mot detta. Jag tycker att det skulle vara trevligt med ett café vid ån och det finns många skäl för kommunen att ge familjen det tillstånd de behöver.

För det första är det ofta svårt att hitta lediga bord vid de caféer som redan finns i vår stad. Ett nytt café skulle därför underlätta för oss som gillar att fika.

För det andra finns det ännu inget café vid Durån, som är en mycket vacker del av staden. Ett café där skulle kunna locka både boende och turister.

Slutligen kommer det säkert att bli mycket trevligt med de musikaliska temakvällarna, och caféet skulle kunna bli en mötesplats för alla musikintresserade.

Jag hoppas verkligen att beslutsfattarna säger ja, så att caféet får öppna sina portar snart. Då ska jag sitta där och njuta av utsikten med en bakelse, en kopp kaffe och skön musik i öronen.

.....

För det andra skulle ett café vid Durån innebära att den vackra miljön vid vattnet kommer att förfulas av reklamskyltar, som caféägarna skulle sätta upp, och av skräp som gästerna skulle sprida omkring sig.

.....

Jag hoppas verkligen att beslutsfattarna säger ja så att caféet får öppna sina portar snart. Då ska jag sitta där och njuta av utsikten med en bakelse, en kopp kaffe och skön musik i öronen.

.....

En familj har ansökt om att få öppna ett café vid Durån i Durstad och många människor har protesterat mot detta. Jag tycker att det skulle vara trevligt med ett café vid ån och det finns många skäl för kommunen att ge familjen det tillstånd de behöver.

.....

Sätt stopp för caféet vid Durån

.....

För det första är det ofta svårt att hitta lediga bord vid de caféer som redan finns i vår stad. Ett nytt café skulle därför underlätta för oss som gillar att fika.

.....

Så än en gång! Vi behöver inte ytterligare ett café. Sätt stopp för dessa dumma planer!

.....

Slutligen kommer det säkert att bli mycket trevligt med de musikaliska temakvällarna, och caféet skulle kunna bli en mötesplats för alla musikintresserade.

.....

Öppna caféet vid Durån!

.....

I Durstads Nyheter har jag läst om planerna på att öppna ytterligare ett café vid Durån. Jag anser att vår lilla stad redan har tillräckligt många caféer och att ett nytt bara skulle orsaka problem.

.....

För det första så är det redan nu svårt för stadens caféägare att fylla sina bord eftersom allt fler föredrar att fika hemma.

.....

Dessutom är det tänkta musiktemat helt onödigt eftersom musikintresserade redan kan odla sin hobby i bibliotekets musikrum. Det är dags att inse att det finns människor med andra intressen och börja satsa på dem.

.....

För det andra finns det ännu inget café vid Durån, som är en mycket vacker del av staden. Ett café där skulle kunna locka både boende och turister.

.....

Tomaten är	Körsbäret är	Stugorna är
Valpen är	Fölet är	Tvillingarna är
Läxan är	Provet var	Uppgifterna var
Musiken är	Programmet var	Byxorna är
Filmen är	Kalaset var	Clownerna är
Hamburgaren var	Nybakat är	Luncherna var
Skidturen var	Grävarbetet var	Syskon kan vara
Restaurangen är	Caféet är	Vi är
Sommaren är	Badet var	Simturerna var
Resan var	Uppdraget var	Mina kompisar är

röd.	rött.	röda.
gullig.	gulligt.	gulliga.
svår.	svårt.	svåra.
trendig.	trendigt.	trendiga.
rolig.	roligt.	roliga.
god.	gott.	goda.
jobbig.	jobbigt.	jobbiga.
trevlig.	trevligt.	trevliga.
härlig.	härligt.	härliga.
cool.	coolt.	coola.

Använd *adjektiven*, komparera dem och skriv dem i meningarna.

1. Kanelbullen är *stor* men sockerkringlan är _____ och wienerbrödet är _____
2. En cello är *tung* men ett piano är _____ och en flygel är _____
3. Stinas mamma är *gammal* men hennes pappa är _____ och hennes faster är _____
4. En matsked är ganska *liten* men en dessertsked är _____ och en tesked är _____
5. Hon tyckte att Beatles var *dåliga* men att Rolling Stones var _____ och att Elvis var _____
6. Servetterna var *fina* men caféets stolar var _____ och borden var _____

7. Min dator var ganska *billig* även om det fanns en som var ännu _____
men på nätet hittade jag den som var allra _____
8. Jag fick *bra* betyg i musik men Rickard fick _____ och Mariana
fick _____
9. Andrej tycker att prinsesstårta är *gott*, att jordgubbstårta är ännu _____
men att gräddtårta är allra _____
10. Peter serverar *snabbt* men Maria serverar ännu _____ fast Nikos
serverar _____

Arbeta i par. I meningarna är det otydligt vad skribenten menar. Läs en mening i taget och diskutera vad som är otydligt. Skriv sedan om meningarna så att de blir tydliga.

1. Vi gick förbi ett hus med ett äppelträd som var nybyggt.

---

2. Jag har en kompis med en tax som sjunger i en kör.

---

3. Jag har skrivit en text om tv-serier som jag vill att du tittar på.

---

4. Boken låg i ett paket med fint papper som jag hade fått av min vän.

---

5. Hon gav en klänning till sin mamma som hon hade hittat på rea.

---

6. Jag såg en flicka på en häst som hade jättefina stövlar.

---

7. Han köpte en katt från en kvinna som gärna ville sitta i knäet och kurra.

---

8. Vi plockade potatis till morfar som vi sedan gjorde mos av.

8b

Läs filmrecensionen och markera de delar som återger handlingen i en färg och de ord och fraser som bedömer filmen i en annan färg.

Hugo Cabret

Filmen Hugo Cabret handlar om en föräldralös pojke som bor ensam i ett utrymme högt uppe i tågstationen Montparnasse i Paris. I det stora rummet sköts alla stationens klockor. Först bor Hugo där med sin morbror, och när morbrodern dör stannar Hugo kvar och sköter sin morbrors arbete med att se till att alla klockor går rätt. Hugo lever för att reparera det enda minne han har av sin pappa: en mekanisk docka.

Hugo måste hela tiden gömma sig undan den skräckinjagande stationsvakten som fångar ensamma pojkar och skickar dem till barnhem. I stationsbyggnaden finns också en elak leksakshandlare som Hugo besöker för att försöka hitta reservdelar till sin mekaniska docka. Så småningom får Hugo hjälp av en flicka, Isabelle, som visar sig vara leksakshandlarens fosterbarn. När barnen till slut bestämmer sig för att prata med leksakshandlaren för att få hjälp, får de veta att han har levt ett mycket spännande liv.

Filmen Hugo Cabret är en spännande äventyrsfilm, även om den inte är som vanliga äventyrsfilmer. Den utspelar sig i Paris på 1930-talet och ger en bra lektion om filmkonstens historia. Hugo spelas av Asa Butterfield som inte blir riktigt trovärdig i rollen. Sacha Baron Cohen spelar utmärkt och är både skrämmande och komisk i sin roll som stationsvakt. Bäst av alla är Ben Kingsley som den grinige leksakshandlaren. Extra intressant är att han faktiskt funnits i verkligheten med namnet Méliès. Han var en av historiens första filmare.

Hugo Cabret är fantastiskt filmad med 3D-teknik, och ibland känns det nästan som om man skulle vara med. Den kände regissören Martin Scorsese har skickligt regisserat filmen som hade premiär 2011. Hugo fick fem Oscars-statuetter, bland annat för Bästa scenografi och Bästa foto, vid Oscarsgalan 2012.

I början känns filmen lite seg och långsam men så småningom grips man av Hugos öde, och man håller tummarna för att han ska klara sig och lyckas med sitt reparationsprojekt. Filmen får fyra av fem stjärnor.

Läs filmrecensionen och markera de delar som återger handlingen i en färg och de ord och fraser som bedömer filmen i en annan färg. Skriv sedan om de tre sista styckena så att recensionen uttrycker en motsatt uppfattning. Skriv på ett papper.

Hugo Cabret

Filmen Hugo Cabret handlar om en föräldralös pojke som bor ensam i ett utrymme högt uppe i tågstationen Montparnasse i Paris. I det stora rummet sköts alla stationens klockor. Först bor Hugo där med sin morbror, och när morbrodern dör stannar Hugo kvar och sköter sin morbrors arbete med att se till att alla klockor går rätt. Hugo lever för att reparera det enda minne han har av sin pappa: en mekanisk docka.

Hugo måste hela tiden gömma sig undan den skräckinjagande stationsvakten som fångar ensamma pojkar och skickar dem till barnhem. I stationsbyggnaden finns också en elak leksakshandlare som Hugo besöker för att försöka hitta reservdelar till sin mekaniska docka. Så småningom får Hugo hjälp av en flicka, Isabelle, som visar sig vara leksakshandlarens fosterbarn. När barnen till slut bestämmer sig för att prata med leksakshandlaren för att få hjälp, får de veta att han har levt ett mycket spännande liv.

Filmen Hugo Cabret är en spännande äventyrsfilm, även om den inte är som vanliga äventyrsfilmer. Den utspelar sig i Paris på 1930-talet och ger en bra lektion om filmkonstens historia. Hugo spelas av Asa Butterfield som inte blir riktigt trovärdig i rollen. Sacha Baron Cohen spelar utmärkt och är både skrämmande och komisk i sin roll som stationsvakt. Bäst av alla är Ben Kingsley som den grinige leksakshandlaren. Extra intressant är att han faktiskt funnits i verkligheten med namnet Méliès. Han var en av historiens första filmare.

Hugo Cabret är fantastiskt filmad med 3D-teknik, och ibland känns det nästan som om man skulle vara med. Den kände regissören Martin Scorsese har skickligt regisserat filmen som hade premiär 2011. Hugo fick fem Oscarsstatyetter, bland annat för Bästa scenografi och Bästa foto, vid Oscarsgalan 2012.

I början känns filmen lite seg och långsam men så småningom grips man av Hugos öde, och man håller tummarna för att han ska klara sig och lyckas med sitt reparationsprojekt. Filmen får fyra av fem stjärnor.

ga	ra	da
nan	pyr	jon
ma	gur	gro
le	fjä	la
ril	sys	vam
mo	pä	ka
ra	flu	ba
ter	mam	my
ka	mel	rot
da	ket	ron

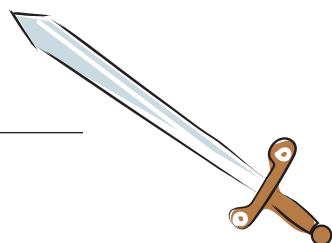
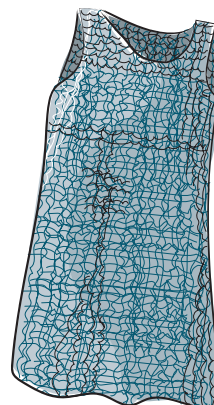
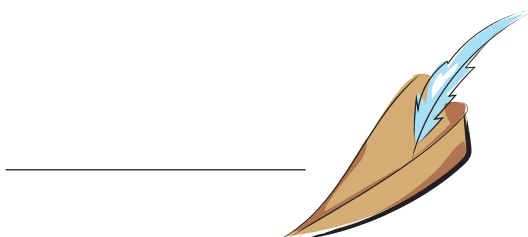
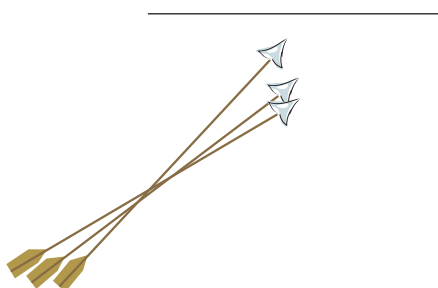
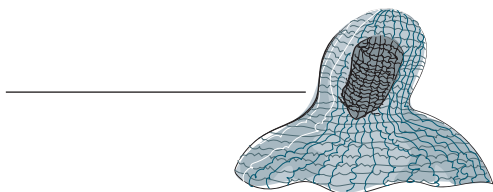
Skriv orden vid rätt bild.

brynja
tröja

stålhuva
läderhatt

svärd
klinga

pilbåge
pilar

Greve Dracula
var en man som kunde
förvandla sig till en varg eller
en fladdermus.
På nätterna ville han dricka
människoblod.

En natt åkte
jag med häst och vagn
upp till borgen på berget.
När jag kom fram öppnade en
man porten och hälsade mig
välkommen.

Skriv in adjektiv i texten. Använd orden i rutan eller hitta på egna.

gamla
blå
spretiga

stora
svagt
frän

mjuk
döda
höga

täta
orörd

I en gammal urskog

Inne i den _____ urskogen ligger _____ stenar överväxta med grön, _____ mossa. De _____, knotiga träden sträcker sig mot den _____ himlen och ett _____ sus hörs från deras enorma trädkronor. På marken ligger _____ träd som knappt syns under den _____ mossan. Långa grenar och rötter slingrar sig fram som _____ fingrar. Över urskogen ligger en _____ lukt av murkna träd, blandad med doften av _____ natur.

3a

Skriv passande adjektiv i luckorna. Använd orden i rutan eller hitta på egna.

gammal	svagt	mjuk	knotiga
gamla	frän	döda	långa
blå	grön	höga	
spretiga	enorma	täta	
stora	murkna	orörd	

I en _____ urskog

Inne i den _____ urskogen ligger _____ stenar överväxta

med _____, _____ mossor. De _____,

_____ träden sträcker sig mot den _____ himlen och

ett _____ sus hörs från deras _____ trädkronor. På marken

ligger _____ träd som knappt syns under den _____ mossan.

_____ grenar och rötter slingrar sig fram som _____ fingrar.

Över urskogen ligger en _____ lukt av _____ träd, blandad

med doften av _____ natur.

3b

Använd orden i rutan. Skriv dem i meningarna så att de rimmar.

läxa	sexa	fixa	mixa	dags	strax
accelerera	text	väcks	växa	tax	täcks
växt	lax	kläcks	vaccinera	spexa	

Dagens svåra _____

ska få våra kunskaper att _____

Nu är det _____

att fånga en _____

Jag ropar på min _____

och den kommer _____

Fågelungar _____

björnar _____

av blommor marken _____

Bilen började _____

när läkaren skulle _____

Vi skulle läsa en _____

som handlade om en _____

Han skulle skriva en _____

men började istället att _____

En kaka ska jag _____

och alla ingredienser _____

4b

Numrera meningarna i arbetsgången i rätt ordning.

Rita, gissa, spring – musik

Antal spelare:

minst 4 personer

Ni behöver:

en tavla eller två stora papper

kritor/pennor

lappar med musikord

Gör så här:

- Fortsätt tills alla i laget har ritat.
- Dela in er i två lika stora lag.
- Ta en lapp, en från varje lag.
- Det lag som blir först klart vinner.
- Spring fram till varsin tavla.
- Rita ordet.
- Ställ er på led i varsitt hörn i bakre delen av rummet.
- Resten av laget gissar vilket ordet är.
- När laget har gissat rätt får nästa person i ledet ta en lapp och springa fram.

Numrera meningarna i arbetsgången i rätt ordning.

Beethovenbakelse (8 st.)

Ingredienser:

3 st. ägg
1 ½ dl socker
2 dl vetemjöl
2 msk kakao
1 tsk bakpulver
hallonsylt

Till garnering:

3 dl vispgrädde
1 chokladkaka (med en kakaohalt på 70 %)
en mall av Beethovens profil

Arbetsgång:

- Strö lite strösocker över den färdiga kakan och stjälp upp den på ett bakplåtspapper.
- Klä en långpanna (30x40 cm) med bakplåtspapper.
- Blanda mjöl, kakao och bakpulver.
- Vispa 3 dl grädde och bred lite över varje bit.
- Bred ut smeten på bakplåtspapperet.
- Låt kakan kallna.
- Rör försiktigt ner mjölblandningen i smeten.
- Sätt ugnen på 250 grader.
- Grädda i mitten av ugnen cirka 5 minuter.
- Strö riven choklad genom mallen så att profilen syns.
- Bred hallonsylt över den varma kakan och rulla ihop den.
- Skär kakan i åtta bitar.
- Dra sakta loss det övre bakplåtspapperet. Om det sitter fast, pensla på papperet med kallt vatten.
- Vispa ägg och socker pösigt.
- Håll mallen av Beethovens profil över bakelsen.

Läs och följ instruktionen till leken *Akta väggen*.

Akta väggen

Antal deltagare:

minst två, gärna många, plus en domare

Material:

2 ögonbindlar

1 måttband

Arbetsgång:

1. Dela upp er i två lag.
2. Ställ er på två led cirka 5–6 meter från en vägg.
3. Sätt ögonbindel på de två första i varje led.
4. På signal börjar dessa två försiktigt gå mot väggen, med händerna på ryggen.
5. När de tror att de är framme stannar de.
6. Ta av ögonbindlarna när båda två har stannat.
7. Kontrollera vem som står närmast. Använd vid behov måttbandet.
8. Ge 1 poäng till det lag som kom närmast.
9. Ge 1 minuspoäng om någon nuddar väggen.
10. Upprepa tills alla i leden har gått.
11. Laget med flest poäng vinner.

Fungerade instruktionen?

Ja

Nej

Motivera ditt svar.

Numrera först meningarna i rätt ordning. Följ sedan instruktionen och lek *Akta väggen*.

Akta väggen

Antal deltagare:

minst två, gärna många,
plus en domare

Material:

2 ögonbindlar
1 måttband

Arbetsgång:

- Ta av ögonbindlarna när båda två har stannat.
- Ge 1 poäng till det lag som kom närmast.
- Dela in er i två lag.
- Sätt ögonbindel på de två första i varje led.
- När de tror att de är framme stannar de.
- Ställ er på två led cirka 5–6 meter från en vägg.
- Kontrollera vem som står närmast. Använd vid behov måttbandet.
- Laget med flest poäng vinner.
- Ge 1 minuspoäng om någon nuddar väggen.
- Upprepa tills alla i leden har gått.
- På signal börjar dessa två försiktigt gå mot väggen, med händerna på ryggen.

Fungerade instruktionen?

Ja

Nej

Motivera ditt svar.

3b

Partikelverb eller prepositionsfras?

Alla talade om den nya filmen.
Hon talade om att hon skulle gå på bio.

Jag måste vara med min kamrat i dag.
Lillebror får inte vara med då.

Nu får vi ligga i om vi ska hinna.
Det är inte bra att ligga i iskallt vatten för länge.

Vi brukar hålla till på torget.
Man måste hålla till höger på körbanan.

Kan du slå på teven nu?
Nej, stopp, du får inte slå på den!

Vill du dela semlan med mig?
Jag försöker alltid dela med mig.

All mat gick åt.
Vem av er gick åt det hållet?

Hela klassen gick på aprilskämtet.
Vi gick på teater förra veckan.

Var snäll och ställ upp stolarna på bänkarna.
Snälla, ställ upp på mig den här gången.

Vem av er kan skriva på avtalet?
Ska jag skriva på det här papperet?

Vill du komma på mitt kalas?
Jag måste komma på en kul present.

Vad betyder uttrycken? Dra streck.

1. göra upp	följa med
2. hänga med	identifiera
3. hitta på	komma överens
4. komma över	bli skrämmd
5. slå in	bli bra
6. hoppa till	fantisera ihop
7. känna igen	sluta vara ledsen för
8. komma igen	bli verklighet
9. gå över	ta nya tag

Använd uttrycken i meningarna.

1. Jag hoppas att min dröm ska _____
2. Jag skulle vilja _____ mina grannar till Nordpolen.
3. Min huvudvärk kommer snart att _____
4. Vi måste _____ om vem som ska ge pappa presenten.
5. Efter en dålig halvlek kunde laget _____ och vinna matchen.

6. På flygplatsen kunde jag _____ min nya kompis,
eftersom han hade skickat bilder på sig själv.
7. Vi måste _____ ett namn till vår deckarklubb.
8. När man inte är beredd på att någon ska vara i rummet kan man
_____
9. Du måste _____ att du missade på provet.

5b

Vad betyder uttrycken? Dra streck.

1. göra upp	följa med
2. hänga med	identifiera
3. hitta på	komma överens
4. komma över	bli skrämmd
5. slå in	bli bra
6. hoppa till	fantisera ihop
7. känna igen	sluta vara ledsen för
8. komma igen	bli verklighet
9. gå över	ta nya tag

Skriv meningar med uttrycken i vänsterspalten.

Skriv orden under rätt bild.

magnet	tång	djungel	lång	tankar	tidning
bank	ugn	hänger	vagn	tänker	hink
anka	vinkar	regn	ett dygn	balkong	
länkar	vingar	ballonger	kung	ungar	

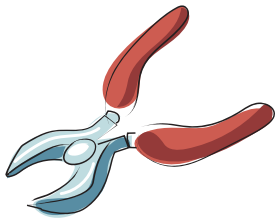
1. _____

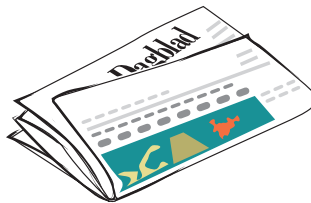
2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

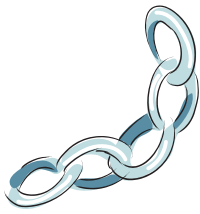

8. _____

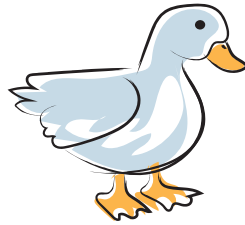

9. _____

6a

10. _____

11. _____

12. _____

13. _____

14. _____

15. _____

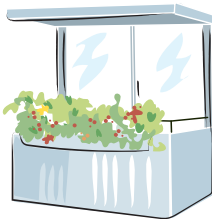
16. _____

17. _____

18. _____

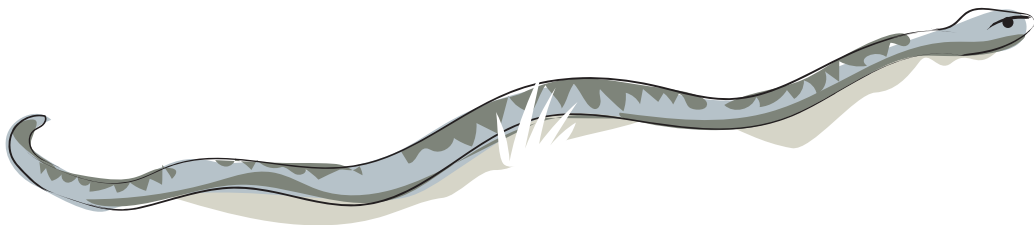
19. _____

20. _____

21. _____

22. _____

6b